

Mededelingen

Mededelingen

Ten slotte. Het is altijd leuk om Voorzitter te zijn, want dan mag je het laatste woord hebben van het jaar. In dat verband wil ik om te beginnen graag even de minister van Justitie bedanken. Hij heeft al drie avonden bij ons gezeten, maar is nu ook gewoon op de vierde avond tot het gaatje aanwezig. Hartelijk dank, meneer Van Weel.

(Geroffel op de bankjes)

De voorzitter:

Ik wil nog even een kersverse jarige feliciteren: Merlien Welzijn.

(Geroffel op de bankjes)

De voorzitter:

Misschien herinnert u zich mijn kersttoespraak van vorig jaar. Ik kreeg toen applaus. Dat kwam, denk ik, niet zozeer door de inhoud, maar vooral door de lengte, want die bestond uit twee zinnen. Ik was eigenlijk van plan mij er dit jaar weer met een jantje-van-leiden vanaf te maken, totdat ik een boek in handen kreeg over ongeschreven parlementaire gewoonten. Daarin las ik dat het al meer dan een eeuw traditie is dat een Voorzitter met een kerstrede komt. Om de tradities van dit huis te behouden, doe ik dat bij dezen. Sommigen van mijn voorgangers aarzelden niet om ellengal lange verhalen, vaak ook preken, af te steken, zonder zich te storen aan het tijdstip. Kamervoorzitter Vondeling kwam 's nachts om half vier nog even met een kersttoespraak van een kwartier. Dat was in 1974. Ik hou het iets korter.

Ik stel vast dat wij ons ook dit jaar van onze taak hebben gekweten. Onze agenda was weer overvol en we kregen zowaar een nieuw kabinet. De kans bestaat dat dit kabinet wellicht de kerst haalt.

(Hilariteit)

De voorzitter:

Een van de leukste debatten vond ik eigenlijk het kindervragenuurtje. Leerlingen uit groep 7 en 8 van basisscholen uit Zwolle, Bakelgeert, Zwaanshoek, Delfgauw en Westkapelle mochten plaatsnemen in uw blauwe Kamerzetels en bewindspersonen aan de tand voelen. Normaliter krijgen we ministers nog met geen tien paarden naar vak K, maar nu stonden ze in de rij. Na afloop kreeg ik zelfs een appje: "Harstikke leuk. Kunnen we dit elke maand doen?" Wat waren die kids uit groep 7 en 8 van die basisscholen keurig: ze spraken netjes via de voorzitter, de telefoon bleef in de tas, niet één motie werd ingediend en er klonk geen onvertogen woord. Het kan dus wel. De vragen waren scherp: "Wat doet de Kamer aan onze toekomst? Krijgen we oorlog? Waar kunnen we dan schuilen? Wordt heel Nederland volgebouwd? Alles wordt zo duur." De minister van Economische Zaken zegde toe dat het zakgeld van

iedereen omhoog moet. Ik sprak trouwens in de pauze met drie onderwijzers uit Zwolle en zij bleken de enige drie Nederlanders te zijn die niet gevraagd waren voor de functie van minister-president.

Veel van mijn voorgangers hielden in deze speech een preek over omgangsvormen. Die zijn inderdaad soms hard en soms onder de gordel, maar ik heb het idee dat het sinds de zomer een stuk luchtiger gaat. Ik ben altijd blij om vanaf deze plaats vast te stellen, te mogen waarnemen, dat de leden die elkaar eerst bij de interruptiemicrofoon te lijf gingen, vervolgens toch even op elkaar afkomen, een grap delen en een vriendschappelijk woord wisselen. Na afloop zie ik heel veel mensen samen aan de koffie zitten. Zo hoort het ook in een democratie.

Maar dingen zijn inderdaad wel veranderd. Ik was bij een diploma-uitreiking. Daar zat ik naast een wat oudere dame. Die zei: o, wat leuk dat ik u spreek, meneer Bosma. Zij was de schoondochter van Griffier Schepel. Schepel is een legendarische Griffier uit de Nederlandse parlementaire geschiedenis. Hij werkte hier in de jaren zestig. Zij vertelde mij dat Griffier Schepel op een dag totaal overstuur thuis kwam. Hoe kwam dat? Wat was er gebeurd? In de Kamer had iemand het woord "hartstikke" gebruikt. Er is dus inderdaad veel veranderd.

Voor ons als Kamer lagen het afgelopen jaar leven en dood dicht bij elkaar. We stonden stil bij het overlijden van Dries van Agt, en ook recentelijk nog bij de verschrikkelijke explosie hier vlakbij, in Mariahoeve. Maar we zagen hier ook nieuw leven. Pieter Omtzigt had nog niet gewezen op het lage geboortecijfer in Nederland of wij zetten een heus vruchtbaarheidsoffensief in. Jesse Klaver meldde zich zelfs voor de vierde keer bij de burgerlijke stand. Ik heb een aantal kersverse ouders mogen feliciteren, en ze hebben allemaal de traditionele en felbegeerde Tweede Kamerspaarpot gekregen. Maar wie ik nog niet heb genoemd, is Silvio Erkens. Hij kreeg een prachtige zoon met de naam Avi. Gefeliciteerd, Silvio!

(Geroffel op de bankjes)

De voorzitter:

We hebben dit jaar ook weer alle begrotingen behandeld. Tot het eind aan toe bleef het spannend. U probeerde regelmatig mijn leven en de plenaire agenda tot een ware hel te maken bij de regeling van werkzaamheden, maar het is toch allemaal goed gekomen. Ik dank de beide ondervoorzitters, Tom van der Lee en Roelien Kamminga, voor de vele uurtjes die zij daarin staken, net als de overige leden van ons onvolprezen Presidium.

(Geroffel op de bankjes)

De voorzitter:

We hebben deze zitting veel kleine fracties en dus is het moeilijk om mensen te vinden die iets willen doen voor de Tweede Kamer als geheel. Ik ben blij met iedereen die bijvoorbeeld commissievoorzitter is geworden of anderszins een stukje corvee voor zijn rekening neemt. Ik zie net Michiel van Nispen wegrekken, maar mijn volgende alinea begint als volgt.

Ik dank Michiel van Nispen die voorzitter is geworden — het is een bescheiden jongen — van onze eigen Kamercommissie inzake constitutionele toetsing. Ik dank Daan de Kort, die zich uitstekend kwijt van het voorzitten van de parlementaire enquêtecommissie Corona. Niet eenvoudig. Ook waardering voor Thierry Aartsen, die voorzitter is van de Bouwbegeleidingscommissie.

Ja, nu ben je er, hè? Je hoort het wel van je fractiegenoten. Ook waardering voor Thierry Aartsen, die voorzitter is van de Bouwbegeleidingscommissie en zo meehelpt vorm te geven aan het Binnenhof voor als wij straks terugkeren. "Bijna klaar", zegt ie.

Nu we het toch daarover hebben: ik keek laatst naar de Franse televisie, naar een live-uitzending van de heropening van de Notre-Dame. Alle groten der aarde waren er: president Trump, president Macron, prins William, Dick Schoof. De Fransen waren beretrots. Vijf jaar geleden was de Notre-Dame afgebrand en veranderd in een ruïne en binnen no time is ie prachtig gerestaureerd. En de kosten? Een overzichtelijke 700 miljoen euro. Mijn gedachten dwaalden af naar onze eigen kathedraal van de Nederlandse parlementaire democratie: het Binnenhof. We zijn er al drie jaar weg. De teller staat op 2 miljard. De echte renovatie moet nog beginnen. We tellen letterlijk — kijk maar in de hal — de dagen. Morgen zijn het 1.200 dagen. Die dagen tellen we hier in B67, oftewel Ballingschap67.

(Hilariteit)

De voorzitter:

Ik vrees dat als wij als Kamer eindelijk teruggaan naar onze eigen thuisbasis, het Binnenhof, de bankjes gevuld zijn door die kinderen van groep 7 en 8 die ik een paar weken geleden zag. Uw innig geliefde Voorzitter zal de opening waarschijnlijk volgen op de televisie vanuit het verzorgingstehuis, maar wel nog steeds met het hamertje in de hand. U koos mij tenslotte een jaar en vijf dagen geleden tot uw Voorzitter, voorzitter van 150 influencers. Ik had maar één verkiezingsbelofte: het licht uit om 23.00 uur. Dat is niet alleen beter voor onze eigen gezondheid, maar het is ook goed voor onze medewerkers, die vaak nog een of twee uur moeten doorwerken voordat zij naar huis kunnen. Die deadline van 23.00 uur hebben we bijna altijd gehaald. Toegegeven, dinsdag werd het nog even 2.00 uur 's nachts. Maar de tijd dat het in oktober en november standaard altijd minstens middernacht werd, ligt ver achter ons. Ik hoop dat we er in het nieuwe jaar samen in blijven slagen op een christelijk tijdstip hier het licht uit te doen.

Qua moties heeft u ook uw best gedaan. De discussie ingezet door de heer Bontenbal gaat binnenkort zijn beslag krijgen in een heus Kamerdebat. Ik hoop vurig dat het aantal moties gaat dalen. Ik moet het nog zien, maar ik ben benieuwd.

Een van mijn verre voorgangers, de heer Kortenhorst, veegde de Kamerleden in zijn kerstrecesrede de mantel uit, omdat ze te veel aan het woord waren. Ik vind dat raar. Immers, is praten niet gewoon onze corebusiness? Ik was erg benieuwd te weten wie het Kamerlid is dat dit jaar het meest aan het woord was. Wie is, onparlementair gezegd, de grootste ouwehoer van de Kamer?

Welnu, the winner is: Pieter Grinwis!

(Geroffel op de bankjes)

De voorzitter:

Onze Pieter praatte in 2024 maar liefst 22 uur vol in de plenaire zaal en in de commissies. Moet je nagaan: een etmaal Grinwis aan het woord. In zijn fractie schijnt het nog veel erger te zijn. De moties van Pieter concurreren qua lengte met Oorlog en vrede van Leo Tolstoj. Als Pieter naar de interruptiemicrofoon loopt, is dat een teken voor veel leden om aan tafel te gaan en lekker langdurig te gaan tafelen. Het gerucht gaat dat Pieter een beleidsmedewerker heeft die per woord betaald wordt. Ik wil deze niet geringe prestatie toch even markeren. Pieter, je hebt 'm verdiend! Ja, kom maar even naar voren. Deze beker is voor jou. Jij bent officieel "Sprakwaterval 2024".

(Geroffel op de bankjes)

De voorzitter:

De heer Grinwis dreigde ... Maar omdat u voor het licht thuis moet zijn, heb ik geweigerd hem het woord te geven.

Het afgelopen jaar heb ik me er als Voorzitter, samen met de nieuwe Griffier, voor ingespannen om het werkklimaat voor onze ambtelijke ondersteuning te verbeteren. Ik kan me vergissen, maar ik zie heel veel meer vrolijkheid op de gezichten van het personeel dan vroeger. Wie terugbladert in 100 jaar kerstreces toespraken van Kamervoorzitters, ziet in ieder geval één rode draad, één rode lijn, zo u wilt, en dat is een welgemeende dank aan al die mensen die ons werk dag in, dag uit mogelijk maken: de Griffie, de beveiliging ...

(Geroffel op de bankjes)

De voorzitter:

... de Facilitaire Dienst, de IT, de audiovisuele ondersteuning, de secretaresses, de schoonmakers, de ondersteuners van onze eigen fracties, plus buiten, in weer en wind, de politie en de marechaussee, kortom, al die mensen die dit parlement maken tot wat het is. Ik zeg: dank, dank, dank, dank, dank, dank!

(Geroffel op de bankjes)

De voorzitter:

Ik sluit graag op dezelfde manier af als mijn verre voorganger, meneer Van Schaik, dat deed in 1930, namelijk simpelweg met: zalig kerstfeest, gelukkig nieuwjaar! Ik sluit de laatste vergadering van 2024.